

Ministero dell'Istruzione
Ufficio Scolastico Regionale per l'Abruzzo
Direzione Generale

VADEMECUM

PRIMA ACCOGLIENZA ALUNNI PROVENIENTI DALL'UCRAINA

(traduzioni in lingua ucraina e russa in collaborazione con il
Dipartimento di Lingue, Letterature e Culture Moderne - Università di Chieti)

Indice

- La Scuola che accoglie (italiano - ucraino)	pag. 3
- La Scuola che accoglie (italiano - russo)	pag. 6
- Lettera agli alunni (italiano- ucraino)	pag. 9
- Lettera agli alunni (italiano- russo)	pag. 10
- Indicazioni generali (italiano)	pag. 11
- Indicazioni generali (ucraino)	pag. 14
- Indicazioni generali (russo)	pag. 18
- Appendice materiali (italiano - ucraino - russo)	
- Sistema scolastico ucraino	

La scuola che accoglie

Школа, яка приймає

Carissime colleghe e colleghi,
Дорогі колеги,

la scuola italiana si sta mobilitando in tanti modi per mettere in campo risorse di vario genere utili ad accogliere bambine/i, ragazze/i che vengono dall'Ucraina.

Італійські школи мобілізують всеможливі ресурси, щоби допомогти прийняти дітей із України.

Già il 4 marzo scorso il Capo Dipartimento per il sistema educativo di istruzione e formazione, Stefano Versari, ha emanato la nota n. 381 con oggetto "Accoglienza scolastica degli studenti ucraini esuli. Prime indicazioni e risorse." nella quale si danno suggerimenti sull'accoglienza scolastica come ad esempio

Вже 4 березня минулого року Голова департаменту по питаннях освітньої системи в навчанні та професійної підготовки, Стефано Версарі, видав примітку. 381 з темою " прийом в школу український студентів емігрантів. Перші вказівки і ресурси." в якому надаються пропозиції по прийому в школу, такі як

"... avere cura, per quanto possibile, di non disperdere la rete di relazioni che uniscono tra loro i profughi o li legano a familiari presso cui trovano accoglienza, favorendo il raccordo con le comunità ucraine stabilmente inserite in Italia, al fine di evitare ogni forma di isolamento e facilitare il percorso di integrazione" e ancora "...si potrà fare riferimento alle molteplici esperienze di peer education e peer tutoring, in particolare nelle fasi iniziali di approccio all'ITABASE."

"... піклуватися, наскільки це можливо, щоб не зруйнувати мережу відносин, які об'єднують між собою біженців або пов'язують їх з сім'єю, в яку їх прийняли, сприяючи з'єднанню з українською спільнотою закріпленою в Італії, для того, щоб уникнути будь-якої форми ізоляції і полегшення шляху інтеграції "можете послатися на численний досвід взаємного навчання та наставництва, особливо на початкових етапах підходу до ITABASE."

La presente lettera vuole essere di supporto e di aiuto nel particolare momento storico che stiamo vivendo e non ha la pretesa di essere esaustiva rispetto alle tematiche che si stanno affrontando, vuole piuttosto rappresentare una modalità di “agire condiviso” riguardo una situazione che coinvolge tutti indistintamente.

Цей лист хоче бути підтримкою та допомогою в конкретний історичний момент, який ми переживаємо, і не претендує на вичерпний характер щодо питань, які розглядаються; швидше, воно покликане уявити спосіб "діяти разом" щодо ситуації, яка торкається всіх без винятку.

- **L'accoglienza dei nuovi arrivati:** i nostri nuovi studenti arrivano da una situazione molto difficile, possiamo solo immaginare le traversie che hanno dovuto affrontare. Facciamo in modo che il loro ingresso nelle nostre aule di scuola sia il più possibile sereno, quieto.
- **Приємний новоприбулих:** наші нові студенти прибувають з дуже складної ситуації, ми можемо тільки уявити з якими труднощами їм довелося зіткнутися. Подбаємо про те, щоб їх вхід в наші шкільні класи був якомога більш безтурботним, спокійним.

Rispettiamo il loro iniziale silenzio, il loro “tempo” necessario per trovare tranquillità e fiducia nei confronti di una situazione del tutto nuova. L’aspetto degli apprendimenti scolastici per il momento può attendere.

Ми поважаємо їх первісне мовчання, їх "час", необхідний для набуття спокою і впевненості в абсолютно новій ситуації. Аспект шкільного навчання на даний момент може почекати.

Sicuramente il non avere una lingua comune rende difficile la comunicazione ma anche attraverso una relazione non verbale sarà opportuno creare un ambiente positivo, fargli sentire che li si stava aspettando. Ciascuna scuola, se lo ha predisposto, può far riferimento al protocollo di accoglienza adottato dal proprio Istituto.

Звичайно, відсутність спільної мови ускладнює спілкування, але навіть через невербальні відносини буде доцільно створити позитивне середовище, змусити відчувати, що ви їх чекали. Кожна школа, якщо він є, може посилатися на протокол прийому, прийнятий їх Інститутом.

- **Creare l'ambiente fisico ... ma soprattutto mentale:** A volte per creare un ambiente accogliente basta anche poco, può essere già un buon punto di partenza la scritta “benvenuto” nella lingua dell’alunna/o o i cartellini plurilingue con le scritte “bagno”, “palestra”, “biblioteca” ecc. sulle porte, che li aiutino ad orientarsi negli ambienti della nuova scuola ma anche “banco”, “sedia”, “porta”, “finestra” ecc. per un primo approccio con la nuova lingua.
- Створити фізичне середовище ... але, насамперед, психологічне середовище: Іноді для створення гостинного середовища не потрібно багато. Табличка "Ласкаво просимо" мовою учня або багатомовні таблички на дверях зі словами "туалет", "спортзал", "бібліотека" тощо. можуть стати гарною відправною точкою, щоб допомогти їм зорієнтуватися в новій школі, а також "парта", "крісло", "двері",

"вікно" тощо. для першого знайомства з новою мовою.

- **L'altra lingua, cultura e sistema educativo:** oltre alle dovute riflessioni sulle diverse origini e abitudini sociali e culturali, la prima considerazione di carattere pragmatico ed evidente, riguarda il diverso codice alfabetico poiché la lingua ucraina utilizza il cirillico.
- Інша мова, культура та система освіти: крім належних роздумів про різні соціальні та культурні корені та звички, перша міркування прагматичного та очевидного характеру стосується різного алфавітного коду, оскільки в українській мові використовується кирилиця.

A questo proposito viene in aiuto la rete web dove sono disponibili modalità per traduzioni e dizionari on line liberamente consultabili. Un possibile aiuto può essere rappresentato anche dalla conoscenza del loro sistema di istruzione (Allegato)

Цьому сприяє Інтернет, де методи перекладу та онлайн-словники знаходяться у вільному доступі. Також може допомогти знання їхньої системи освіти (Додаток).

La scuola che accoglie

Принимающая школа

Carissime colleghe e colleghi,
Уважаемые коллеги,

la scuola italiana si sta mobilitando in tanti modi per mettere in campo risorse di vario genere utili ad accogliere bambine/i, ragazze/i che vengono dall'Ucraina.

Итальянские школы мобилизуют всевозможные ресурсы, чтобы принять детей и подростков из Украины.

Già il 4 marzo scorso il Capo Dipartimento per il sistema educativo di istruzione e formazione, Stefano Versari, ha emanato la nota n. 381 con oggetto "Accoglienza scolastica degli studenti ucraini esuli. Prime indicazioni e risorse." nella quale si danno suggerimenti sull'accoglienza scolastica come ad esempio

Уже 4 марта сего года глава Департамента по вопросам системы образования и обучения Стефано Версари издал уведомление № 381, касающееся темы "Прием в школу украинских учеников-беженцев. Первые указания и ресурсы", в котором даются предложения по приему в школу, такие как

"... avere cura, per quanto possibile, di non disperdere la rete di relazioni che uniscono tra loro i profughi o li legano a familiari presso cui trovano accoglienza, favorendo il raccordo con le comunità ucraine stabilmente inserite in Italia, al fine di evitare ogni forma di isolamento e facilitare il percorso di integrazione" e ancora "... si potrà fare riferimento alle molteplici esperienze di peer education e peer tutoring, in particolare nelle fasi iniziali di approccio all'ITABASE."

"... позаботиться, насколько это возможно, о том, чтобы не нарушилась сеть отношений, которые объединяют беженцев или связывают их с членами принимающей семьи, отдавая предпочтение связи с украинскими общинами, постоянно проживающими в Италии, чтобы избежать любой формы изоляции и облегчить процесс интеграции", а так же "...можно будет сослаться на многочисленный опыт взаимного обучения и наставничества, особенно на начальных этапах подхода к ITABASE."

La presente lettera vuole essere di supporto e di aiuto nel particolare momento storico che stiamo vivendo e non ha la pretesa di essere esaustiva rispetto alle tematiche che si stanno affrontando, vuole piuttosto rappresentare una modalità di “agire condiviso” riguardo una situazione che coinvolge tutti indistintamente.

Это письмо призывает оказать поддержку и помощь в исторический момент, в котором мы живем, и не претендует на исчерпывающий характер в отношении рассматриваемых вопросов; скорее, оно рассматривает способ как "действовать вместе" в отношении ситуации, которая затрагивает всех без исключения.

- **L'accoglienza dei nuovi arrivati:** i nostri nuovi studenti arrivano da una situazione molto difficile, possiamo solo immaginare le traversie che hanno dovuto affrontare. Facciamo in modo che il loro ingresso nelle nostre aule di scuola sia il più possibile sereno, quieto.
- Приём новоприбывших учеников: наши новые студенты прибывают из очень сложной среды, мы можем только представить, с какими трудностями им пришлось столкнуться. Давайте позаботимся о том, чтобы их вход в наши классы был как можно более благополучным и спокойным.

Rispettiamo il loro iniziale silenzio, il loro “tempo” necessario per trovare tranquillità e fiducia nei confronti di una situazione del tutto nuova. L’aspetto degli apprendimenti scolastici per il momento può attendere.
Давайте будем уважать их первоначальное молчание, им необходимое "время", чтобы обрести спокойствие и уверенность в совершенно новой ситуации. Аспект школьного обучения может пока подождать.

Sicuramente il non avere una lingua comune rende difficile la comunicazione ma anche attraverso una relazione non verbale sarà opportuno creare un ambiente positivo, fargli sentire che li si stava aspettando. Ciascuna scuola, se lo ha predisposto, può far riferimento al protocollo di accoglienza adottato dal proprio Istituto.
Конечно, отсутствие общего языка затрудняет общение, но даже через невербальные отношения будет уместно создать позитивную обстановку, дать им почувствовать, что их ждут. Каждая школа может обратиться к протоколу приема, принятому в данном институте, если таковой подготовлен.

- **Creare l’ambiente fisico ... ma soprattutto mentale:** A volte per creare un ambiente accogliente basta anche poco, può essere già un buon punto di partenza la scritta “benvenuto” nella lingua dell’alunna/o o i cartellini plurilingue con le scritte “bagno”, “palestra”, “biblioteca” ecc. sulle porte, che li aiutino ad orientarsi negli ambienti della nuova scuola ma anche “banco”, “sedia”, “porta”, “finestra” ecc. per un primo approccio con la nuova lingua.
- **Создание физической среды ... но, прежде всего, психологической среды:** Иногда для создания гостеприимной среды не требуется многого. Табличка "Добро пожаловать" на языке ученика или многоязычные таблички на дверях со словами "туалет", "спортзал", "библиотека" и т.д. могут стать хорошей отправной точкой, чтобы помочь им сориентироваться в новой школе, а также "парта", "стул", "дверь", "окно" и т.д. для первого знакомства с новым языком.

- **L'altra lingua, cultura e sistema educativo:** oltre alle dovute riflessioni sulle diverse origini e abitudini sociali e culturali, la prima considerazione di carattere pragmatico ed evidente, riguarda il diverso codice alfabetico poiché la lingua ucraina utilizza il cirillico.
- Другой язык, культура и система образования: помимо должного размышления о разных социальных и культурных корнях и привычках, первое соображение прагматического и очевидного характера касается разного алфавитного кода, поскольку в украинском языке используется кириллица.

A questo proposito viene in aiuto la rete web dove sono disponibili modalità per traduzioni e dizionari on line liberamente consultabili. Un possibile aiuto può essere rappresentato anche dalla conoscenza del loro sistema di istruzione (Allegato) Этому способствует Интернет, где методы перевода и онлайн-словари находятся в свободном доступе. Также может помочь знание их системы образования (Приложение).

Caro studente,
Шановний студент,

benvenuto in questa scuola, ti stavamo aspettando.

Ласкаво просимо в цю школу, ми чекали вас.

Purtroppo, le motivazioni che ti hanno costretto a lasciare il tuo paese sono tristemente note, noi non possiamo modificare quanto sta avvenendo in Ucraina, ognuno di noi, però, nel suo piccolo può fare qualcosa per rendere la tua permanenza qui più serena possibile.

На жаль, причини, які змусили вас залишити свою країну, сумно відомі, ми не можемо змінити те, що відбувається в Україні, але кожен із нас, у своїй малій мірі, може зробити щось, щоб ваше перебування тут було якомога спокійнішим.

Una grande forza dei giovani e giovanissimi forse risiede proprio nella naturale e spontanea capacità che avete di interagire con "l'altro", di riuscire a comunicare oltre le parole, con giochi e semplici gesti, con quello che gli studiosi chiamano "*peer tutoring*" che rappresenta, ora più che mai, una efficace via di condivisione di esperienze che contribuiscono alla vera inclusione.

Одна з сильних сторін молодих і дуже молодих людей полягає саме в їхній природній та спонтанній здатності взаємодіяти з "іншими", у здатності спілкуватися крім слів, за допомогою ігор та простих жестів, з допомогою того, що вчені називають "наставництвом однолітків", яке сьогодні, як ніколи раніше, є ефективним способом обміну досвідом, що сприяє істинній інклюзії.

Siamo consapevoli che in questo momento la lingua rappresenti una vera e propria barriera comunicativa che può essere superata però con il coinvolgimento e l'aiuto reciproco.

Ми розуміємо, що мова в даний час є реальним бар'єром для спілкування, але його можна подолати за допомогою участі та взаємодопомоги.

La Scuola e le Istituzioni faranno certamente la loro parte, dove sarà possibile potrà intervenire un mediatore linguistico ma sappiamo anche che le piattaforme presenti su internet possono rappresentare, in questo momento, una grande risorsa.

Школа та навчальні заклади, звичайно, зіграють свою роль, лінгвістичний посередник може втрутитися там, де це можливо, але ми також знаємо, що платформи, представлені в Інтернеті, можуть являти собою великий ресурс у цей час.

Veniamo da un momento reso difficile dalla pandemia che ci ha "costretto" ad imparare cose nuove e che ora però ci possono essere di aiuto. Pensiamo a quanto, due anni fa, eravamo spaventati ad usare sistemi alternativi di comunicazione e di fare scuola.

Ми пережили важкий час у зв'язку з пандемією, яка змусила нас вчитися новому, але яка тепер може нам допомогти. Подумайте про те, як страшно нам було два роки тому використовувати альтернативні системи спілкування та навчання.

Ti auguriamo una permanenza in Italia serena e ricca di nuove esperienze e amicizie.

Ми бажаємо вам безтурботного перебування в Італії, повного нових вражень і дружніх відносин

Caro studente,
Дорогой студент,

benvenuto in questa scuola, ti stavamo aspettando.
Добро пожаловать в эту школу, мы тебя ждали.

Purtroppo, le motivazioni che ti hanno costretto a lasciare il tuo paese sono tristemente note, noi non possiamo modificare quanto sta avvenendo in Ucraina, ognuno di noi, però, nel suo piccolo può fare qualcosa per rendere la tua permanenza qui più serena possibile. Причины, вынудившие тебя покинуть твою страну, нам известны; к сожалению, мы не можем изменить то, что происходит сейчас в Украине, но каждый из нас, по мере своих возможностей, будет стараться сделать так, чтобы твое пребывание здесь было как можно более благополучным.

Una grande forza dei giovani e giovanissimi forse risiede proprio nella naturale e spontanea capacità che avete di interagire con "l'altro", di riuscire a comunicare oltre le parole, con giochi e semplici gesti, con quello che gli studiosi chiamano "peer tutoring" che rappresenta, ora più che mai, una efficace via di condivisione di esperienze che contribuiscono alla vera inclusione. Одна из самых сильных сторон детей и подростков заключается, наверное, именно в их естественной и спонтанной способности взаимодействовать друг с другом, в их умении общаться даже без слов, с помощью игр и простых жестов, посредством того, что ученые называют "наставничество между сверстниками", которое сегодня, как никогда ранее, представляет собой эффективный способ обмена опытом, способствующий истинной инклюзии.

Siamo consapevoli che in questo momento la lingua rappresenti una vera e propria barriera comunicativa che può essere superata però con il coinvolgimento e l'aiuto reciproco. Мы понимаем, что язык в настоящее время является реальным барьером для общения, но его можно преодолеть с помощью сотрудничества и взаимопомощи.

La Scuola e le Istituzioni faranno certamente la loro parte, dove sarà possibile potrà intervenire un mediatore linguistico ma sappiamo anche che le piattaforme presenti su internet possono rappresentare, in questo momento, una grande risorsa. Школа и учебные заведения, конечно, сыграют свою роль; по мере возможности будет помогать переводчик, а также мы знаем, что интернет-платформы представляют собой огромный ресурс в данный момент.

Veniamo da un momento reso difficile dalla pandemia che ci ha "costretto" ad imparare cose nuove e che ora però ci possono essere di aiuto. Pensiamo a quanto, due anni fa, eravamo spaventati ad usare sistemi alternativi di comunicazione e di fare scuola. Мы пережили трудное время в связи с пандемией, которая "заставила" нас обучиться новому, это теперь может нам и помочь. Давайте подумаем о том, как страшно нам было два года назад использовать альтернативные системы общения и обучения.

Ti auguriamo una permanenza in Italia serena e ricca di nuove esperienze e amicizie. Мы желаем тебе благополучного пребывания в Италии, наполненного новыми впечатлениями и дружескими отношениями.

Indicazioni generali

Il sistema scolastico italiano è strutturato in tre cicli di istruzione:

- l'istruzione primaria, che comprende la scuola primaria, di durata quinquennale.
- l'istruzione secondaria, che comprende la scuola secondaria di primo grado (ex scuola media inferiore) di durata triennale, e la scuola secondaria di secondo grado (ex scuola media superiore) di durata quinquennale.
- l'istruzione superiore, che comprende l'Università, l'Alta Formazione Artistica, Musicale e Coreutica e la formazione professionale.

ETÀ																			
2,5-4	4-5	5-6	6-10			11-13			14-19					20-24					
Istruzione prescolastica (I) (II) (III)		Istruzione primaria					Istruzione secondaria di primo e secondo grado					Istruzione superiore universitaria							
		I	II	III	IV	V	I	II	III	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V
Scuola infanzia		Scuola primaria					Scuola secondaria di primo grado		Licei			Università							
									Istituti tecnici			Alta formazione Artistica, Musicale e Coreutica							
									Istituti professionali			Istituti tecnici Superiori							

Scuola dell'infanzia

La scuola dell'infanzia si pone la finalità di promuovere nei bambini lo sviluppo dell'identità, dell'autonomia, della competenza e li avvia alla cittadinanza. (Indicazioni Nazionali 2012).

L'offerta relativa alla scuola dell'infanzia è assicurata da scuole statali, da scuole comunali e da scuole private che accolgono **bambini dai tre ai sei anni**.

Possono essere iscritti alle scuole dell'infanzia i bambini che compiano i 3 anni entro il 31 dicembre e, in presenza di particolari condizioni, anche i bambini che compiano i tre anni entro il 30 aprile dell'anno successivo. La scuola dell'infanzia, di durata triennale, è un'istituzione prescolastica non obbligatoria.

Scuola primaria

La *scuola primaria* mira all'acquisizione degli apprendimenti di base, come primo esercizio dei diritti costituzionali. (Indicazioni Nazionali 2012)

La scuola primaria ha la **durata di cinque anni**. Sono obbligati ad iscriversi gli **alunni che compiano i sei anni** entro il 31 dicembre. Possono iscriversi anche i bambini che compiano i sei anni entro il 30 aprile dell'anno successivo.

Scuola secondaria di primo grado

Nella *scuola secondaria di primo grado* si realizza l'accesso alle discipline come punti di vista sulla realtà e come modalità di conoscenza, interpretazione e rappresentazione del mondo. (Indicazioni Nazionali 2012)

La scuola secondaria di primo grado è articolata in **tre anni** e sono soggetti all'obbligo di iscrizione gli **alunni che hanno concluso i cinque anni di scuola primaria**.

Nelle scuole secondarie di I grado si insegna l'inglese e una seconda lingua straniera (francese, tedesco e spagnolo). L'alunno straniero può sostituire lo studio della seconda lingua con due ore di potenziamento della lingua italiana.

La scuola italiana si impegna a curare il percorso formativo di ogni studente, italiano o straniero, perché considera l'istruzione un diritto dovere di fondamentale importanza per la persona.

L'ordinamento italiano stabilisce l'**obbligo a frequentare le scuole fino all'età di 16 anni**.

L'**iscrizione** alle classi dell'obbligo dei minori stranieri presenti in Italia viene accolta **in qualsiasi momento dell'anno scolastico**, in coincidenza con il loro arrivo.

Alle famiglie vengono richiesti i seguenti documenti:

- permesso di soggiorno (se esistente),
- documenti anagrafici,
- documenti scolastici,
- documenti sanitari
- certificato di vaccinazione (se in possesso o autocertificazione nella quale si comunica che il proprio figlio ha fatto le vaccinazioni obbligatorie).

In mancanza dei documenti, tuttavia, la scuola accoglie comunque il minore straniero (art.45 del DPR n. 394/99).

Curricolo

Scuola dell'infanzia

La scuola dell'infanzia si organizza per Campi di esperienza dove l'apprendimento avviene attraverso l'azione, l'esplorazione, il contatto con gli oggetti, la natura, l'arte, il territorio, in una dimensione ludica, da intendersi come forma tipica di relazione e di conoscenza.

I campi di esperienza sono:

- **Il sé e l'altro:** la scuola è luogo che consente di prendere coscienza della propria identità, per scoprire le diversità culturali, religiose, etniche, per apprendere le prime regole del vivere sociale, per riflettere sul senso e le conseguenze delle loro azioni.
- **Il corpo e il movimento:** I bambini prendono coscienza del proprio corpo, utilizzandolo fin dalla nascita come strumento di conoscenza di sé nel mondo.
- **Immagini, suoni, colori:** I bambini esprimono pensieri ed emozioni con immaginazione e creatività.
- **I discorsi e le parole:** La lingua, in tutte le sue funzioni e forme, è uno strumento essenziale per comunicare e conoscere, per rendere via via più complesso e meglio definito, il proprio pensiero, anche grazie al confronto con gli altri e con l'esperienza concreta e l'osservazione.
- **La conoscenza del mondo:** I bambini esplorano continuamente la realtà e imparano a riflettere sulle proprie esperienze descrivendole, rappresentandole, riorganizzandole con diversi criteri.
- **Oggetti, fenomeni, viventi:** I bambini elaborano la prima «organizzazione fisica» del mondo esterno attraverso attività concrete che portano la loro attenzione sui diversi aspetti della realtà.
- **Numero e spazio:** la conoscenza dei numeri si sviluppa a partire da quelli che si usano nella vita quotidiana; muovendosi nello spazio scoprono relazioni e concetti geometrici.

Scuola primaria

Fin dai primi anni la scuola promuove un percorso di attività nel quale ogni alunno possa assumere un ruolo attivo nel proprio apprendimento, sviluppare al meglio le inclinazioni, esprimere le curiosità, riconoscere ed intervenire sulle difficoltà, assumere sempre maggiore consapevolezza di sé, avviarsi a costruire un proprio progetto di vita.

La scuola propone situazioni e contesti in cui gli alunni riflettono per capire il mondo e se stessi, favorisce lo sviluppo delle capacità necessarie per imparare a leggere le proprie emozioni e a gestirle, promuove inoltre quel primario senso di responsabilità che si traduce nel fare bene il proprio lavoro.

Il compito specifico del primo ciclo è quello di promuovere l'alfabetizzazione di base attraverso l'acquisizione dei linguaggi e dei codici che costituiscono la struttura della nostra cultura, in un orizzonte allargato alle altre culture con cui conviviamo e all'uso consapevole dei nuovi media.

La scuola primaria si pone come scuola formativa che, attraverso gli alfabeti caratteristici di ciascuna disciplina, permette di esercitare differenti stili cognitivi, ponendo così le premesse per lo sviluppo del pensiero riflessivo e critico.

Denominazione delle discipline:

- Italiano
- Storia
- Geografia
- Matematica
- Scienze
- Arte e immagine
- Musica
- Strumento musicale (solo in alcune scuole)
- Ed. Fisica
- Tecnologia
- Inglese
- Religione (non obbligatoria)

Scuola secondaria di primo grado

Nella *scuola secondaria di primo grado* si realizza l'accesso alle discipline come punti di vista sulla realtà e come modalità di conoscenza, interpretazione e rappresentazione del mondo.

Nella scuola secondaria di primo grado vengono favorite una più approfondita padronanza delle discipline e un'articolata organizzazione delle conoscenze.

Denominazione delle discipline:

- Italiano
- Approfondimento: narrativa, ed. civica/civiltà, argomenti di interesse sociale
- Storia
- Geografia
- Scienze
- Matematica
- Inglese
- Seconda lingua straniera comunitaria: a scelta tra francese, spagnolo, tedesco
- Musica
- Strumento musicale (solo in alcune scuole)
- Tecnologia
- Ed. Fisica
- Arte
- Religione (non obbligatoria)

Загальні вказівки

Італійська шкільна система структурована в три цикли освіти:

- * Початкова освіта, яка включає початкову школу, тривалістю п'ять років.
- * середня освіта, яка включає в себе середню школу першого ступеня (колишня початкова школа) тривалістю на три роки, і середня школа другого ступеня (колишня середня школа) тривалістю на п'ять років.
- * вища освіта, яка включає в себе університет, вищу художню, музичну та хореографічну освіту та професійну підготовку.

ВІК																		
2,5-4	4-5	5-6	6-10			11-13			14-19				20-24					
Дошкільна освіта (I) (II) (III) Дитячий садок	Початкова освіта					Середня освіта першого та другого ступеня					Вища освіта							
	I	II	II	IV	V	I	II	III	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V
	Початкова школа					Середня школа першого класу	Ліцей			Університет								
							Технічні інститути			Вища освіта в галузі мистецтва, музики та танцю								
					Професійні інститути			Вищі технічні інститути										

Дитячий садок

Мета дитячого садка - сприяти розвитку особистості, автономії та компетентності дітей та залучати їх до громадянськості. (Національні Напрямки 2012)

Дошкільні заклади надаються державними школами, муніципальними школами та громадськими школами для дітей віком від трьох до шести років.

Діти можуть бути зараховані до дошкільних закладів, якщо їм виповнилося три роки до 31 грудня, а у разі особливих умов – також якщо їм виповнилося три роки до 30 квітня наступного року. Дошкільна освіта триває три роки і не є обов'язковою.

Початкова школа

Початкова школа спрямована на здобуття базових знань, як перше здійснення конституційних прав. (Національні Напрямки 2012)

Початкова школа триває п'ять років. Учні, яким до 31 грудня виповниться шість років, зобов'язані записатися до школи. Діти, яким виповнюється шість років до 30 квітня наступного року, можуть записатися до школи.

Середня школа першого класу

У молодшій середній школі доступ до дисциплін здійснюється з точки зору на реальність і до способів пізнання, інтерпретації та уявлення світу (Національні Напрямки 2012)

Середня школа ділиться на три роки, і до неї мають вступати учні, які закінчили п'ять класів початкової школи.

Англійська мова та друга іноземна мова (французька, німецька та іспанська) викладаються у молодших класах середньої школи. Іноземні учні можуть замінити вивчення другої мови двома годинами посиленого вивчення італійської мови.

Італійська школа дбає про освітній шлях кожного студента, чи то італієць чи іноземець, оскільки вважає освіту обов'язком, що має фундаментальне значення для людини.

Італійське законодавство встановлює обов'язок відвідувати школу до 16 років. Зарахування до обов'язкових класів неповнолітніх іноземців, що у Італії, проводиться в любий час протягом навчального року.

Зарахування неповнолітніх іноземців, що у Італії, в обов'язкові класи приймається в любий час протягом навчального року, який збігається з їх прибуттям.

Сім'ям необхідно надати наступні документи:

- дозвіл на проживання (якщо є)
- особисті документи,
- шкільні документи,
- медичні документи
- сертифікат про щеплення (за наявності або само-сертифікація про те, що дитині зроблено обов'язкові щеплення).

Однак за відсутності документів школа все одно приймає неповнолітнього іноземця (ст. 45 ДПР № 394/99).

Шкільна програма

Дошкільний заклад

Дошкільні заклади організовані за областями досвіду, де навчання відбувається через дію, дослідження, контакти з предметами, природою, мистецтвом, територією, в ігровому вимірі, яке слід розуміти як типову форму відносин та пізнання.

Областями досвіду

- **Я і інший:** школа - це місце, де діти усвідомлюють свою ідентичність, виявляють культурні, релігійні, етнічні відмінності, навчаються першим правилам життя у суспільстві, розмірковують про значення та наслідки своїх вчинків.
- **Тіло та рух:** Діти усвідомлюють своє тіло, використовуючи його з народження як засіб

самопізнання у світі.

- **Образи, звуки, кольори:** Діти висловлюють думки та емоції за допомогою уяви та творчості."

- **Мова і слова:** Мова, у всіх її функціях та формах, є необхідним інструментом для спілкування та пізнання, для надання своїм думкам все більш складного та певного характеру, у тому числі шляхом порівняння з іншими людьми та з конкретним досвідом та спостереженнями.

- **Пізнання світу:** Діти постійно досліджують реальність і вчать усвідомлювати свій досвід, описуючи, уявляючи та реорганізуючи його відповідно до різних критеріїв.

- **Предмети, явища, живі істоти:** Діти розвивають першу "фізичну організацію" зовнішнього світу через конкретні дії, що привертають їхню увагу до різних аспектів реальності.

- **Число і простір:** знання про числа розвиваються на основі тих, що використовуються у повсякденному житті; у міру переміщення у просторі відкриваються взаємозв'язки та геометричні поняття.

Початкова школа

З ранніх років школа пропонує шлях діяльності, у якому кожен учень може брати активну участь у власному навчанні, повною мірою розвивати свої схильності, виявляти допитливість, розпізнавати труднощі і втручатися у них, дедалі більше усвідомлювати себе і починати будувати власний життєвий проект.

Школа пропонує ситуації та контексти, в яких учні розмірковують, щоб зрозуміти світ і себе, вона сприяє розвитку навичок, необхідних для того, щоб навчитися читати власні емоції та керувати ними, вона також сприяє розвитку того первинного почуття відповідальності, яке виражається у доброму виконанні своєї роботи.

Конкретним завданням першого циклу є сприяння розвитку базової грамотності через освоєння мов та кодів, що становлять структуру нашої культури, у ширшому горизонті, що включає інші культури, з якими ми живемо, та свідоме використання нових засобів масової інформації.

Початкова школа - це освітня школа, яка завдяки характерним алфавітам кожної дисципліни дозволяє реалізувати різні когнітивні стилі, тим самим закладаючи основи для розвитку рефлексивного та критичного мислення.

Назва дисциплін:

- Італійська мова
- Історія
- Географія
- Математика
- Наука
- Мистецтво і образ
- Музика

- Музичний інструмент (тільки в деяких школах)
- Фізкультура
- Технологія
- Англійська
- Релігія (не обов'язкова)

Середня школа

У молодшій середній школі доступ до дисциплін здійснюється як до поглядів на реальність і як до способу пізнання, інтерпретації та уявлення світу.

У молодших класах середньої школи заохочується глибше освоєння дисциплін та артикульована організація знань.

Назва предметів:

- італійська
- Поглиблене вивчення: наратив, громадянство/цивілізація, теми, що становлять соціальний інтерес
- Історія
- Географія
- Наука
- Математика
- Англійська
- Друга іноземна мова спільноти: вибір між французькою, іспанською, німецькою
- Музика
- Музичний інструмент (тільки в деяких школах)
- Технологія
- Фізкультура
- Мистецтво
- Релігія (не обов'язкова)

Общие указания

Итальянская школьная система состоит из трех циклов обучения:

- начальное образование, которое включает в себя начальную школу, длящуюся пять лет.
- среднее образование, которое включает в себя младшую среднюю школу (ранее младшая средняя школа) продолжительностью три года и старшую среднюю школу (ранее старшая средняя школа) продолжительностью пять лет.
- высшее образование, которое включает университеты, высшее образование в области искусства, музыки и танца и профессиональное обучение.

ВОЗРАСТ																				
2,5-4	4-5	5-6	6-10			11-13			14-19					20-24						
Дошкольное образование (I) (II) (III)	Начальное образование					Среднее образование										Университетское высшее образование				
	I	II	III	IV	V	I	II	III	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V		
Дошкольное образование	Начальная школа					Средняя школа			Средние школы					Университет						
									Высшее образование в области искусства, музыки и танца											
														Технические колледжи						
	Технические колледжи																			
						Профессиональные институты														

Дошкольное учреждение

Цель дошкольного учреждения - способствовать развитию личности, автономии и компетентности детей и приобщать их к гражданственности. (Национальные указания 2012)
 Дошкольные учреждения предоставляются государственными школами, муниципальными школами и общественными школами для детей в возрасте от трех до шести лет. Дети могут быть зачислены в дошкольные учреждения, если им исполнилось три года к 31 декабря, а в случае особых условий - также если им исполнилось три года к 30 апреля следующего года. Дошкольные учреждения длятся три года и не являются обязательными.

Начальная школа

Начальная школа направлена на приобретение базовых знаний, как первое осуществление конституционных прав. (Национальные указания 2012)
 Начальная школа длится пять лет. Ученики, которым к 31 декабря исполнится шесть лет, обязаны записаться в школу. Дети, которым исполняется шесть лет до 30 апреля следующего года, также могут записаться в начальную школу.

Средняя школа

В средней школе доступ к дисциплинам осуществляется как к точкам зрения на реальность и как к способам познания, интерпретации и представления мира. (Национальные указания 2012)
 Средняя школа длится три года, и в нее должны поступать ученики, окончившие пять классов начальной школы.
 Английский язык и второй иностранный язык (французский, немецкий и испанский) преподаются в средней школе. Иностранные учащиеся могут заменить изучение второго языка двумя часами

усиленного изучения итальянского языка.

Итальянская школа заботится об образовательном пути каждого студента, будь то итальянец или иностранец, поскольку считает, что образование является правом и обязанностью, имеющие фундаментальное значение для человека.

Итальянское законодательство устанавливает обязанность посещать школу до 16 лет.

Зачисление в обязательные классы несовершеннолетних иностранцев, находящихся в Италии, производится в любое время в течение учебного года.

Зачисление несовершеннолетних иностранцев, находящихся в Италии, в обязательные классы принимается в любое время в течение учебного года, совпадающее с их прибытием.

Семьи просят предоставить следующие документы

- вид на жительство (если имеется)
- личные документы,
- школьные документы,
- медицинские документы
- сертификат о прививках (при его наличии или самосертификация о том, что ребенку сделаны обязательные прививки).

Однако при отсутствии этих документов школа все равно принимает иностранного ребенка (ст.45 Указа Президента № 394/99).

Учебная программа

Дошкольное учреждение

Дошкольные учреждения организованы по сферам опыта, где обучение происходит через действие, исследование, контакт с предметами, природой, искусством, территорией, в игровом измерении, которое следует понимать как типичную форму отношений и познания.

Сферами опыта являются:

- **Я и 'другой'**: школа - это место, где дети осознают свою идентичность, обнаруживают культурные, религиозные, этнические различия, учатся первым правилам жизни в обществе, размышляют о значении и последствиях своих поступков.
- **Тело и движение**: Дети осознают свое тело, используя его с рождения как средство самопознания в мире.
- **Образы, звуки, цвета**: Дети выражают мысли и эмоции с помощью воображения и творчества.
- **Речь и слова**: Язык, во всех его функциях и формах, является необходимым инструментом для общения и познания, для придания своим мыслям все более сложного и определенного характера, в том числе путем сравнения с другими людьми и с конкретным опытом и наблюдениями.
- **Познание мира**: Дети постоянно исследуют реальность и учатся осмысливать свой опыт, описывая, представляя и реорганизуя его в соответствии с различными критериями.
- **Предметы, явления, живые существа**: Дети развивают первую "физическую организацию" внешнего мира через конкретные действия, которые привлекают их внимание к различным аспектам реальности.
- **Число и пространство**: знания о числах развиваются на основе тех, которые используются в

повседневной жизни; по мере перемещения в пространстве открываются взаимосвязи и геометрические понятия.

Начальная школа

С самых ранних лет школа предлагает вид деятельности, в котором каждый ученик может принимать активное участие в собственном обучении, в полной мере развивать свои наклонности, проявлять любознательность, распознавать трудности и вмешиваться в них, все больше осознавать себя и начинать строить свой собственный жизненный проект.

Школа предлагает ситуации и контексты, в которых ученики размышляют, чтобы понять мир и себя, она способствует развитию навыков, необходимых для того, чтобы научиться читать собственные эмоции и управлять ими, она также способствует развитию того первичного чувства ответственности, которое выражается в хорошем выполнении своей работы.

Конкретной задачей первого цикла является содействие развитию базовой грамотности через освоение языков и кодов, составляющих структуру нашей культуры, в более широком горизонте, включающем другие культуры, с которыми мы живем, и сознательное использование новых средств массовой информации.

Начальная школа - это образовательная школа, которая, благодаря характерным алфавитам каждой дисциплины, позволяет реализовать различные когнитивные стили, тем самым закладывая основы для развития рефлексивного и критического мышления.

Название дисциплин

- итальянский язык
- История
- География
- Математика
- Наука
- Искусство и рисунок
- Музыка
- Музыкальный инструмент (только в некоторых школах)
- Физическое воспитание
- Технология
- английский язык
- Религия (не обязательный предмет)

Средняя школа

В младшей средней школе доступ к дисциплинам осуществляется как к точкам зрения на реальность и как к способу познания, интерпретации и представления мира.

В младших классах средней школы поощряется более глубокое освоение дисциплин и артикулированная организация знаний.

Название предметов:

- итальянский язык
- Углубленное изучение: повествование, гражданство/обществоведение, темы, представляющие социальный интерес.
- История
- География

- наука
- Математика
- английский язык
- Второй иностранный язык: на выбор французский, испанский, немецкий языки
- Музыка
- Музыкальный инструмент (только в некоторых школах)
- Технология
- Физическое воспитание
- Искусство
- Религия (не обязательный предмет)